

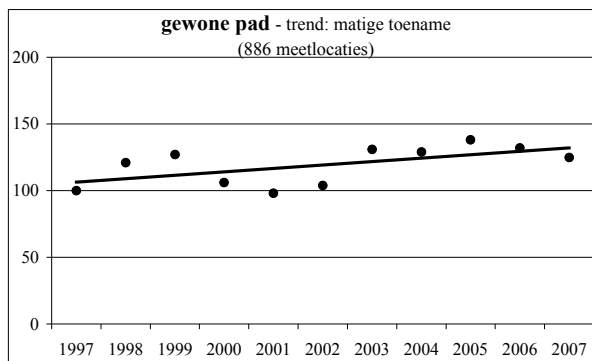
Resultaten 1996 – 2007

Edo Goverse, Tom van der Meij & Gerard Smit

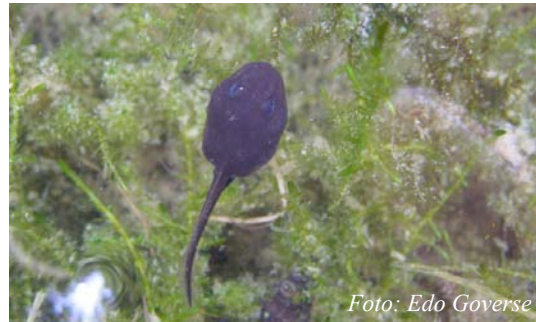
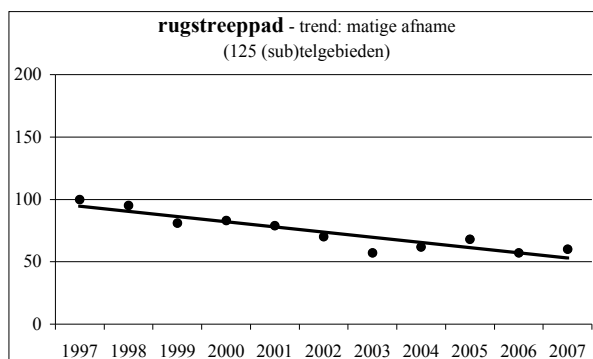
Inmiddels kunnen we van bijna alle Nederlandse amfibiesoorten betrouwbare trends presenteren. Op de knoflookpad na worden alle soorten kort behandeld. Het CBS heeft de indexen op de vertrouwde manier geanalyseerd en zij hebben dit jaar, waar mogelijk, de indexen gewogen. Wat het wegen precies inhoudt wordt op pagina 7 apart uitgelegd: Waarnemingen wegen. Het afgelopen jaar is het Meetnet-databestand opgeschoond. Telgebieden die maar één jaar zijn gemonitord en waarbij op korte termijn geen zicht is op voortzetting van de monitoring zijn niet meegenomen in de analyse. Deze gebieden hadden geen invloed op de trendberekeningen maar weglaten ervan heeft bij enkele soorten tot gevolg dat het aantal gevolgde wateren (meetlocaties) lager uitvalt in vergelijking met resultaten in voorgaande jaren.

Padden

De gewone pad laat wederom een matige toename zien, met in totaal 886 wateren. Bijgaande grafiek laat de gewogen indexen zien. In zijn algemeenheid wordt de gewone pad in Nederland jaarlijks vaker waargenomen in vergelijking met het startjaar.

De rugstreeppad is een zeer mobiele soort, om dubbeltellingen te voorkomen worden de indexen berekend op (sub)telgebiedniveau. Grote telgebieden, zoals luisterroutes die veel kilometers bestrijken, zijn door ons opgedeeld in subtelgebieden. In totaal wordt de rugstreeppad in 125 (sub)telgebieden gevolgd. Door uitbereiding met speciale rugstreeppaddenfiets-luisterroutes zit de soort steeds beter in het meetnet. Inmiddels zijn er 15 luisterroutes en wordt de soort in alle belangrijke leefgebieden gevolgd. De index van de rugstreeppad laat voor het tweede achtereenvolgende jaar een matige afname zien én is gewogen. De soort is het

Larf van gewone pad.

afgelopen jaar in Nederland tijdens het monitoren bijna 30% minder waargenomen dan in het startjaar. Als de rugstreeppad nader wordt bekeken is de soort stabiel in de duinen (n=63), een onzekere situatie in de hogere zandgronden (n=31) en een matige afname voor het laagveengebied, rivierengebied en zeeklei tezamen (n=31).

Het afgelopen jaar zijn alle waarnemers benaderd met de vraag hoeveel rugstreeppad-mannetjes er bij benadering roepen als zij een abundantieklasse 1, 2 of 3 geven. Opvallend is dat iedereen ongeveer hetzelfde antwoord gaf: klasse 1 tussen de 1 en de 5 roepende mannetjes; klasse 2 tussen de 6 en de 15 tot 20 roepende mannetjes; en klasse 3 meer dan 20. Voor deze laatste klasse zijn geen aantallen te bepalen op geluid omdat de roep versmelt tot één koor. Wel kan worden toegevoegd dat klasse 3 bijna alleen in de duingebieden wordt gehoord en af en toe in het rivierengebied. In de andere gebieden lijken grote koren zeldzaam.

Rugstreeppaddenmannetje gereed om te roepen.

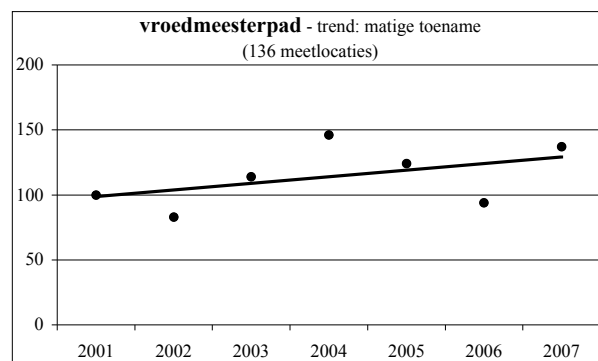
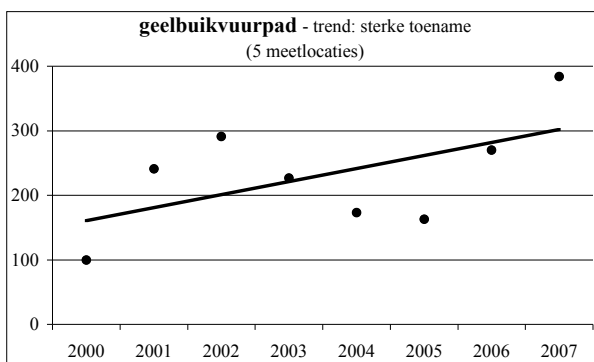

Foto: Edo Goverse

Met de geelbuikvuurpad gaat het geleidelijk steeds beter in Nederland. De aantallen laten een sterke toename te zien maar dit is vooral het gevolg van de goede ontwikkelingen in groeve 't Rooth en Berghofweide. De indexen worden bepaald met de populatieberekeningen aan de hand van vangst-terugvangst in de vijf natuurlijke populaties. De subadulte dieren worden hier meegeteld. De sterke toename wordt dan ook vooral veroorzaakt door het goede voortplantingsjaar 2006 waardoor in 2007 in groeve 't Rooth en Berghofweide relatief veel padden zijn gevangen en gefotografeerd. Het afgelopen jaar blijkt ook een goed voortplantingsjaar te zijn geweest. Zo beleefde 't Rooth een topdag toen er 213 juvenieltjes werden geteld. De andere locaties laten niet dit beeld zien. Zo is in Julianagroeven in 2007 maar 1 pad gevonden en hier is dan ook geen voortplanting vastgesteld. Het Gerendal blijft het ook slecht doen. De laatste zeven jaar worden maar tussen de 3 en 8 padden geteld, in 2007 betrof het 4 exemplaren. Net als in 2006 is ook in 2007 geen voortplanting aangetoond. De geelbuikvuurpad lijkt hier niet goed te reageren op de eerder uitgevoerde beheersmaatregelen zoals het aanleggen van nieuwe voortplantingswateren en onderhoud aan bestaande poelen. Dit kan zijn veroorzaakt door het gebrek aan schuilmogelijkheden en inmiddels is een oude graft herplant. De populatie in Wahlwiller is iets afgenomen ten opzichte van 2006: van 170 dieren in 2006 naar 157 dieren in 2007. Dit kan gedeeltelijk worden toegeschreven aan de dispersie (uitzwermen) van juveniele dieren en stepte onder de tweedejaars dieren. De voortplanting in 2007 was wel redelijk goed dus dat ziet er veelbelovend uit voor de toekomst. Bij elkaar is de totale natuurlijkvoorkomende populatie geelbuikvuurpadden in Nederland uitgegroeid tot 350 (sub)adulte dieren. De soort blijft speciale aandacht van RAVON houden!

De vroedmeesterpad laat dankzij de goede resultaten van 2007 voor het eerst een trend zien: een matige toename! De indexberekening begint pas in het jaar 2001, het jaar nadat het Soortbeschermingsplan Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad van start ging. Bij de uitvoering van dit plan hoorde ook systematische monitoring en tot in 2006 konden we nog geen trend bepalen omdat de tijdserie nog te kort was en de observaties nog te veel fluctueerden. Leden van het Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad luisteren naar de kooractiviteiten en professionals scheppen naar larven in wateren waar vroedmeesterpad zich voortplant. Voor de indexen worden de aantallen larven gebruikt. Over de tijdperiode 2000-2007 zijn in 136 wateren vroedmeesterpaddenlarven gevonden in het heuvelland Limburg. Niet ieder water wordt jaarlijks gebruikt door de pad en aantallen opgeschepte larven kunnen tussen jaren flink verschillen. Maar zoals de grafiek weergeeft worden op de jaren 2002 en 2006 na, ieder jaar meer larven gevangen dan in het startjaar. Net als de geelbuikvuurpad blijft de vroedmeesterpad aandacht vragen ter verbetering van zijn leefomgeving. Naast het onderhouden van poelen, worden ook de komende jaren diverse maatregelen genomen om landhabitat te verbeteren.

Rechts: een amplex van twee geelbuikvuurpadden.
Boven: een vroedmeesterpadje met eisnoer.

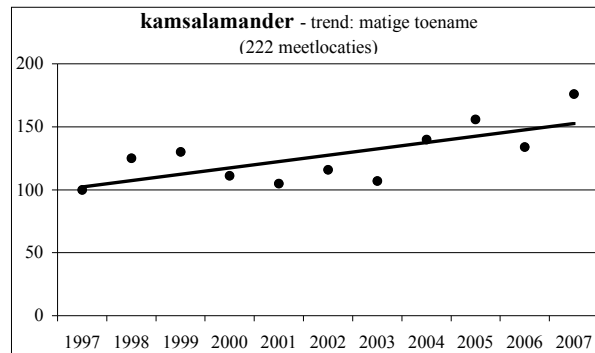
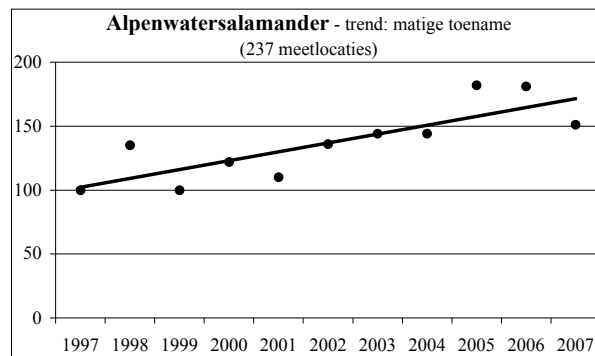
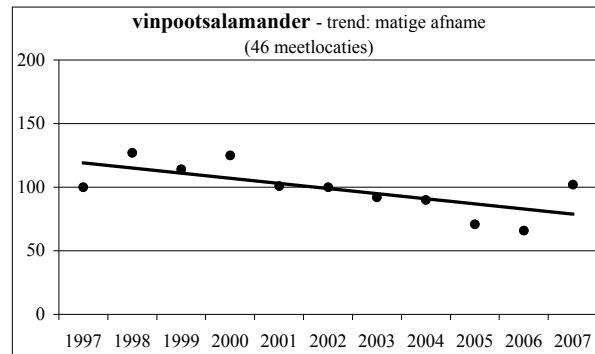
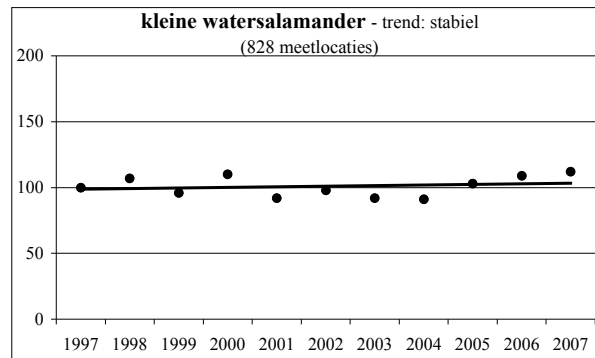
Salamanders

De kleine watersalamander komt voor in de meeste telgebieden en wordt gevolgd in wel 828 wateren. De index is gewogen en is stabiel. De kleine watersalamander is momenteel de enige salamander waarbij de gewogen index voldoende betrouwbaar is. De afgelopen jaren kreeg de soort een matige afname als beoordeling maar de indexen kwamen niet ver onder de 100. Dus dat de huidige trend een stabiel voorkomen laat zien is niet verassend. De afgelopen twee jaar is de kleine watersalamander vaker waargenomen in vergelijking met het startjaar. We hopen van harte dat ook deze relatief gewone soort de aandacht blijft krijgen die hij verdient.

De vinpootsalamander wordt gevolgd in 46 watertjes. Ondanks de goede resultaten van 2007 geeft de trend over de gehele periode nog een matige afname te zien. Als het beeld van 2007 de komende jaren doorzet verliest de soort in de toekomst zijn negatieve beoordeling. Uit het veld krijgen we geen signalen door dat de soort achteruit gaat. Vanwege zijn beperkte verspreiding (Noord-Brabant & Limburg) en het relatief geringe aantal telgebieden is weging (nog) niet zinvol.

De Alpenwatersalamander wordt gevolgd in 237 wateren en laat een matige toename zien. De soort is ieder jaar vaker waargenomen met als twee topjaren 2005 en 2006. De index is (nog) niet gewogen, maar er zijn wel regionale verschillen. In de provincie Noord-Brabant laat de soort een matige toename zien ($n=125$) en in Limburg is de soort stabiel ($n=83$). In andere provincies liggen te weinig telgebieden om afzonderlijke trends aan te geven.

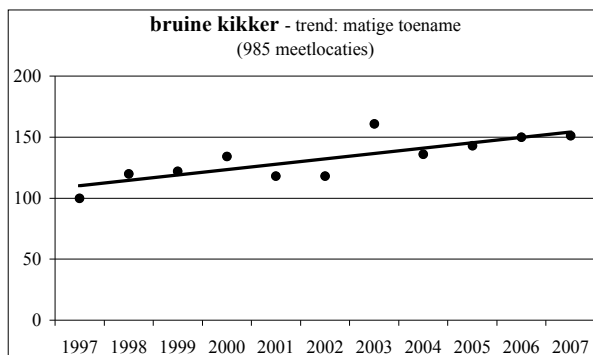
De kamsalamander heeft de laatste jaren extra aandacht gekregen en wordt inmiddels in 222 wateren gevolgd. De index is (nog) niet gewogen maar laat, door de goede resultaten van de laatste jaren, een matige toename zien. Het afgelopen jaar is het een zeer goed jaar geweest. Toch blijft de kamsalamander onze aandacht vergen omdat de soort nog niet voldoende representatief in het Meetnet zit. Er zijn gebieden waar uitbereiding van het aantal telgebieden gewenst is hier dan ook gewenst. Deze aandachtsgebieden zijn: midden Overijssel, IJsselvallei, Noord Limburg en uiterwaarden Waal. Herbezetting van voormalige RIZA-telgebieden in de uiterwaarden is ook gewenst. Het wegvallen van dat project drukt zwaar op het Meetnet en dus ook de resultaten. Speciale aandacht gaat uit naar Natura 2000-gebieden. De soort wordt hier inmiddels in 104 wateren gevolgd. Maar nog niet alle Natura 2000 gebieden zijn vertegenwoordigd, dus we zijn hiervoor nog op zoek naar waarnemers. In de Natura 2000 gebieden waar we de soort wel volgen laat de kamsalamander een matige toename zien.

Helaas kunnen we van de vuursalamander geen trends bespreken. De aangekondigde exercitie om in meer detail naar de gegevens te kijken in verband met over- en onderbemonstering in sommige jaren heeft nog niet plaats kunnen vinden. Wel kunnen we mededelen dat, ondanks dat er niet op alle locaties is gemonitord, het een goed vuursalamanderteljaar is geweest. Er zijn maar liefst 376 volwassen vuursalamanders geteld tijdens de monitoring!

Kikkers

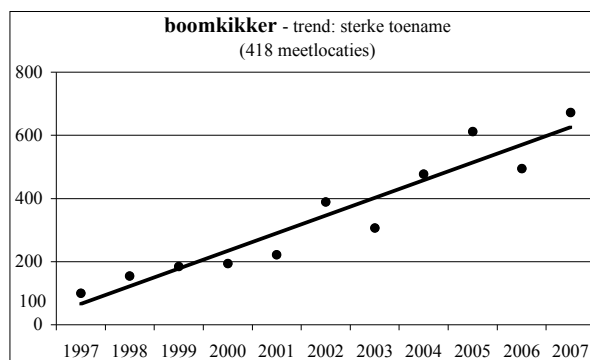
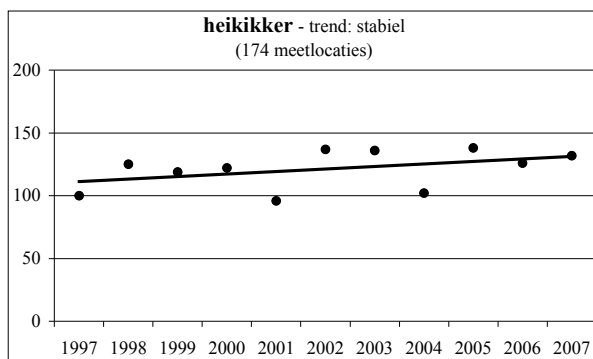
De bruine kikker is landelijk en in het meetnet een algemene soort. In het meetnet is hij met 985 wateren dit jaar de meest gevolgde soort. De index is gewogen en laat een matige toename zien. Deze trend lijkt al vanaf het begin van het meetnet aanwezig.

Bij de boomkikker worden er in een groot deel van zijn verspreidingsgebied de roepende mannetjes 'individueel' geteld. De boomkikker blijft een sterk toenemen over de periode 1997-2007. Vooral na 2001 zit de soort in de lift. In 2007 zijn er zes keer zoveel mannetjes gehoord als in het startjaar. De boomkikker doet het vooral erg goed in de Achterhoek, waar de soort steeds vaker zijn oude locaties weet te herbezetten. Ook laat de boomkikker in Noord-Brabant en Zeeland een sterke toename zien. Twente echter laat een matige toename zien. Hier lijkt de boomkikker nog niet zo sterk te reageren op alle beheers- en herstelmaatregelen van poelen en landhabitat. Over de situatie in Limburg kunnen we nog niets zeggen omdat nog niet alle belangrijke populaties in het Meetnet zijn opgenomen.

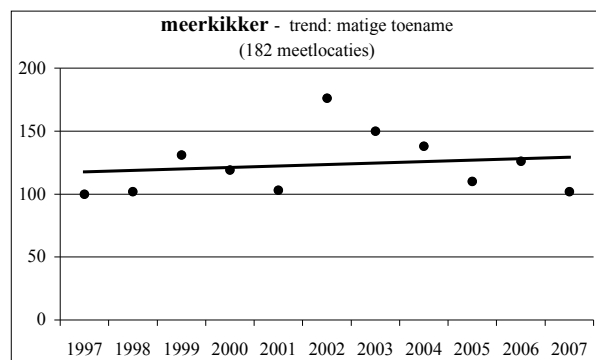
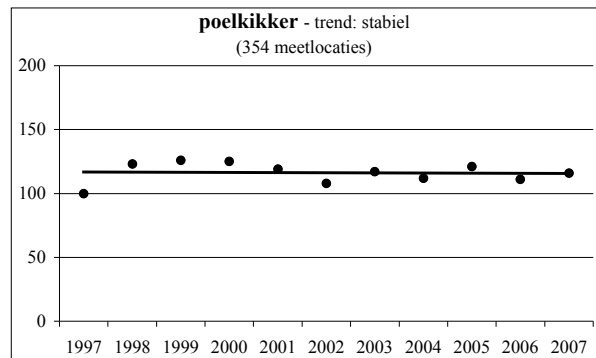
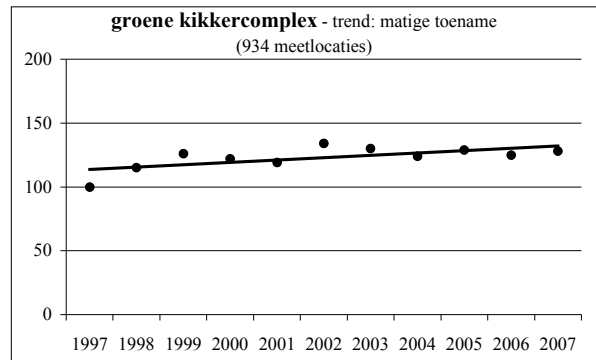
De verdeling van de telgebieden van de heikikker is nog niet representatief en de indexen zijn daarom nog niet gewogen. De ogenschijnlijke toename is niet significant en het voorkomen wordt dan ook vooralsnog als stabiel beoordeeld. De heikikker heeft een relatief beperkte verspreiding in Nederland. Uitbereiding van het Meetnet is gewenst in de volgende gebieden: Texel, zuidwest Friesland, midden Overijssel, Veluwe, Alblasserwaard en de Peel.

De 'groene kikker' (zonder onderscheid naar soort) is op de bruine kikker na de meest gevolgde soort. De soort wordt gevolgd in 934 wateren verspreid over heel Nederland. In voorafgaand jaren werd de soort in meer wateren gevolgd, maar dat is minder geworden door het opschonen van het bestand waarbij één jaar gevolgd telgebieden niet zijn meegenomen. De index laat een matige toename zien, net als bij de andere algemene soorten in Nederland.

De index van de poelkikker wordt indirect bepaald op basis van de 'groene kikker' index binnen de leefgebieden van de poelkikker. Deze leefgebieden zijn herleid uit het landelijke RAVON databestand. Van de 934 wateren met groene kikker worden er 354 representatief voor poelkikker geacht. De index over deze wateren is gewogen en het beeld is over de gehele periode stabiel te noemen.

De meerkikker wordt net als de poelkikker indirect bepaald op basis van de 'groene kikker' index, binnen de leefgebieden van de meerkikker. Van de 934 wateren met groene kikker worden er 132 representatief voor meerkikker geacht. De index is gewogen en laat een stabiel voorkomen zien. Het is voor het eerst dat we de meerkikker hebben geanalyseerd op dezelfde manier als de poelkikker. Opvallend is dat de indexen per jaar redelijk fluctueren, maar wel altijd boven de 100 blijven. Deze fluctuaties worden veroorzaakt doordat er niet heel veel telgebieden in het Meetnet aanwezig zijn waarvan we weten dat er meerkikkers voorkomen. De meerkikker komt voornamelijk voor ten westen van de denkbeeldige lijn Middelburg-Groningen waar grote wateren aanwezig zijn. Het Meetnet is weinig tot niet vertegenwoordigd in de typische meerkikkerleefgebieden.

Twee groene kikkers, de linker is mogelijk een meerkikker en de rechter een poelkikker. (Foto's: Edo Goverse)

